

L'EMBASSAMENT DEL GAIÀ, UN PROJECTE QUE VE DE LLUNY

Jordi Suñé

La captació de l'aigua del Gaià és tan antiga que es fa difícil precisar-ne l'inici. Així, per exemple, coneixem amb força detall les construccions romanes que portaven l'aigua del Gaià fins la mateixa ciutat de Tàrraco.

En aquest article trobarem els intents de construir el pantà que hem localitzat a partir de 1898. Va ser aquest any quan es va redactar un projecte amb l'objectiu d'abastir d'aigua Reus i altres pobles. Segons la premsa, va ser una iniciativa del llavors regidor republicà de l'ajuntament de Reus, Julià Nougués. Nougués va aconseguir que l'Ajuntament reusenc fes diverses gestions per aconseguir la construcció de l'embassament. Fins i tot, es van arribar a fer diversos viatges a la conca del Gaià i a Madrid. A la capital espanyola es va nomenar una comissió tècnica sota la direcció d'un enginyer anomenat Úbeda. Aquest enginyer es va traslladar al Gaià a fer els estudis pertinents. Les conclusions a les que va arribar van ser que el pantà era favorable per a Reus però que era de difícil construcció perquè es tractaven de terrenys molt permeables. Llavors van continuar els estudis però els regants del Gaià es queixaren al govern perquè creien que el projecte els provocaria perjudicis. En aquell moment l'Ajuntament va desistir definitivament.

A principis de segle XX, sota l'impuls de Pau Fornt Valls, propietari d'una fabrica de paper al riu des del 1898 a l'alçada de Vespella de Gaià, es van fer diverses gestions.¹ Cal destacar el contacte amb el diputat provincial

1. Fornt va iniciar la seva carrera com empresari el 1886 amb "Industrias Pablo Fornt, Pablo Fornt Valls - Recogida y Selección de Trapos para la Fabricación de Papel y la Industria Téxtil". Avui en dia aquesta empresa continua amb el nom de Papelmatic (www.papelmatic.com) i ubicada a Cornellà de Llobregat.

monàrquic Josep Nicolau a través d'un altre usuari de l'aigua del riu, en Josep Fortuny del Catllar. Aquest diputat va demanar a la Divisió Hidràulica que estudiés el pla.

Com que passaven els anys i no arribaven novetats, Fornt, que fins llavors havia d'utilitzar l'aigua amb salts i repeses, va encarregar l'any 1910 uns plànols per a aprofitar la força del riu a l'arquitecte Modesto Feu. Seguidament, va presentar la documentació a Obres Públiques de Tarragona. Aquest estament mai va donar els permisos que Fornt demanava. Així és que, aprofitant un viatge que havia de fer a Madrid, va contactar amb el diputat Josep Nicolau el qual el va informar que no li donarien el permís perquè ja existien uns estudis a la Divisió Hidràulica del Pirineu Oriental. Després de retirar el seu projecte i el Dipòsit que havia constituït, va començar a visitar a Antonio Mariño de la Divisió. Mariño va donar suport a les tesis de Fornt sobre el millor espai per a fer la presa i va començar a redactar un avantprojecte d'embassament amb una capacitat de 9 milions de metres cúbics i un cost de 3.600.000 de pessetes. La superioritat va aprovar l'avantprojecte i es va redactar el projecte final, que ampliava la capacitat als 12 milions de metres cúbics.

Més endavant, un altre regidor federal de l'Ajuntament de Reus, anomenat Nin, va insistir en la conveniència del pantà. Va fer llavors noves gestions i viatges a la conca del riu. Es van fer conferències amb Nogués i altres personatges donant suport al projecte de cara a convèncer als regants. Però, de nou, la iniciativa es va desinflar.²

Fornt, l'empresari que hem localitzat a la dècada de 1910 movent un dels projectes, el retrobem el 1927 al IV Congrés Nacional de Regadius que es va fer a Barcelona. Allí va posar damunt la taula una proposta que ajudaria a la seva fàbrica i a un conjunt de 14 municipis que podrien convertir els seus terrenys de secà en regadius.

El punt del riu on es pretenia fer l'obra era a l'Estret de Cardenal, per estar ubicat en un espai tancat entre dues muntanyes de més de 60 metres d'alçada i per haver-hi molt a prop un aflorament d'aigua "*de 80 a 100 litros por segundo*" que s'uneix al que "*pasa por su cauce natural, (de 180 a 200 litros por segundo).*" L'Estret de Cardenal està ubicat a 105 metres d'alçada i es creia idoni per a regar des de Vespella fins al Vendrell, incloent un conjunt de 5.000 hectàrees dins els municipis de Vespella de Gaià, La Nou de Gaià, El Catllar, La Riera de Gaià, Altafulla, Tamarit, Ferran, Ardenya, Torredembarra, Creixell, La Pobla de Montornès, Roda de Berà, Sant Vicenç i El Vendrell.

En aquell moment existia una Junta gestora presidida pel Conde del Asalto i amb Ramon Montagut com a vicepresident. Els vocals eren representants de cadascuns dels pobles beneficiats. El projecte estava acabat i estaven

2. *Tarragona Federal*, núm. 385, 27-VIII-1916.

enllestint la memòria per a enviar tota la documentació a Madrid perquè el ministre l'aproves.³

Sembla que a partir de la dècada de 1930 es van accelerar les gestions per poder realitzar l'obra de l'embassament. Cal destacar que la qüestió de l'abastiment d'aigua era un problema important i comú entre ciutats i pobles de la zona en aquella època. El novembre del 1931 va aparèixer al *Temps*, setmanari de Valls, una notícia sobre el pantà del Gorg Negre. Es tractava d'un nou projecte d'embassament, per al riu Gaià que s'ubicaria tres quilòmetres més amunt de Querol, en un estret, on hi ha el Gorg Negre. La Confederació Hidrològica del Pirineu Oriental havia reunit als alcaldes de Valls, Alió i altres representants de Santes Creus, el Pont d'Armentera, Bràfim, el Pla, Querol, etc. per parlar sobre el tema. En aquest pantà hi cabrien uns 6 milions de metres cúbics d'aigua. Per comparar posaven l'exemple de Riudecanyes on hi cabrien 3 milions. Segons l'articulista, Tarragona deixaria de patir l'escassetat d'aigua, seria un important atractiu turístic per la comarca i els conreus del triangle Valls-Alió-El Pla se'n beneficiarien. Un dels impulsors del projecte era Ramon Compte.⁴

El desembre de 1932 *El Baix Penedès* reivindica a la portada, de nou, el projecte de Fornt per abastir els camps de secà del Baix Gaià i El Vendrell:

És hora de preocupar-nos seriosament d'aquesta realització, duta pacientment a un estat de consolidació i realitat per un sol home, no gaire secundat per les forces col·lectives dels pobles que en resultaran beneficiats cosa que ha contribuït a que resti encara ignorada per la majoria dels que aquí vivim el fet de que tenim en perspectiva una obra podria convertir en regables les terres de tota la part marina dels nostres termes, des de Calafell fins a Altafulla, cosa que tots comprendreu fora el més important foment d'aquest Baix Penedès, doncs quedaria transformat el nostre terror en una horta immensa.⁵

A finals del mes de maig del 1934 es va fer una Assemblea General de Regants a Torredembarra. La reunió va ser presidida per Ramon Montagut (enginyer) junt amb Fornt, Montoliu, l'alcalde de Torredembarra i Huguet. La reunió va ser molt concorreguda. Es va informar que el projecte de pantà costaria mig milió de pessetes i que l'Estat aportaria el 90% del pressupost. En aquella assemblea es va proposar que el 10 % restant l'aportessin els terratinents. Els oradors van explicar que davant la "guerra encesa" entre propietaris i conreadors els "propietaris han de donar exemple". Finalment, es va acordar crear una Societat de Regants.⁶

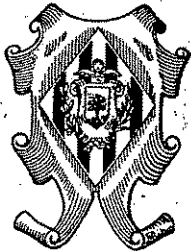
3. J. BONAFÉ, *El Baix Penedès*, núm. 1106, 28-V-1927.

4. *Diari de Tarragona*, núm. 274, 28-XI-1931.

5. *El Baix Penedès*, núm. 1391, 03-XII-1932.

6. *La Veu de Tarragona*, núm. 1374, 26-V-1934.

El Baix Penedès

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
 Vendrell, trimestre, 2,90 ptes.; Fora, 2,25; Estranger, 3,00
 Número corrent, 20 cèntims

ANUNCIS A PREUS CONVENCIONALS
 12 LÍNIES DE CONTINGUT LÍNEA

No s'admeten escrits sense firma — No es tornen els originals

ADMINISTRACIÓ: IMPREMTA RAMON

Franqueo concertado

L'Embassament del Gaià

Necessitat d'una ràpida i intensa actuació

Des de aquest lloc diverses vegades ens hem ocupat del projectat embassament del riu Gaià al terme de Salamó i lloc conegut per estret del Cadernal, fident l'atenció dels vendrellencs i comarcans de la part de marina, per a que es iressin amb amor propi el que devingués un fet aquella obra que vindria a modificar en absolut el caire de cultiu d'aquestes terres, privilegiades per un clima benigno i moltes d'elles de composició admirable per a destinar-les als últims d'horts. Doncs bé, avui és desvetllar ja l'hora de desvetllar-nos tots a la no, si és que no volem caure una vegada més en l'abandó dels nostres interesos, massa vegades deixats de banda per la inèrcia suicida que ens ha dut a l'estat present d'estancament d'activitat i impotència desmoralitzadors.

Les nostres noies son de que definitivament és un fet la construcció d'aquest embassament, i que, si el be no és encara cosa oficial, no hi ha cap dubte de ue serà un fet la realització seva. Davant aquest esdeveniment importantíssim la nostra vila i pobles veïns afectats dintre el beneficiari de la obra, com son Lalafeli, Sant Vicens, Roda, Creixell i Pobla de Montornès, cel que es preocupin els seus interessos i que no es deixin escapar aquesta ocasió única, ¿per qué? erque hi ha dues tendències en el planejament d'aquest embassament, o sia ue es divideix el projecte en dues proposicions: la primera és la que l'Estal ols realitzi l'obra petita (que diuen) o sia una presa de no gaire engrugadura que sols beneficiaria a cinc o sis pobles, precisament els que ja disfruten de aigua del Gaià; i la segona, la gran, la que pot embassar onze milions de mees cúbics d'aigua, que la continuada experimentació portada a terme durant olts anys demostra clarament la existència d'aigua suficient per aconsejellar la eva construcció, la qual permet fer la presa del canal principal a 50 metres el nivell del mar, que és altura suficient per fer arribar l'aigua a les nostres terres el Pla de Mar, fins a tocar les portes de la vila, i que extendria el seu benefici ns al poble de Calafeli.

Cal que tots, absolutament tots, ens interessem per a que'l Govern consign i quantitat necessària a fi de que la Divisió Hidrogràfica del Pirineu Oriental equi a subhastig aquesta obra; i que aquest estigui integrada per la totalitat del rojecte. Tinguin en compte que si ens adgrmim i no enloquem aquesta petició onfessionista, deixarem escapar una riquesa que difícilment es lograrà en altra cació. Els Ajuntaments, les societats totes, fins i tot els particulars, han, de h iustit prop del Govern, i també prop d'aquelles persones i amicalats que es lin uin, per a que elles infuclzin a que's consign i la quantitat necessària per a fer obra completa de l'Embassament del Cadernal al riu Gaià. Tots hem de posar i el nostre gra d'arena a aquesta obra; tots hi estem obligats i aquell que deser- o es miri passivament el desenvolupament d'aquest projecte, marcarà al seu eure de ciutadania, ja que aquest embassament a los ens afecta per igual, a rics pobres, a dretes i esquerres, als de dall i als de baix.

Es hora de preocupar-nos de vencer el perill de que no es fassit la obra gran 'aquest embassament. Si tots no hi posem el coll, si tots no demostram que fa olem perque la necessitem, es farà sols la obra petita; i si això consentim no curem la transformació de les nostres terres de marina en regadiu. Penseu, ven- relleus, el que fora defugir aquesta realitat. Penseu que és una possibilit- it que avui depen de la vostra actitud. Sacudiu-vos la inèrcia; entoqueu la peit- lo; uniu-vos tots per aquestes coses de riquesa que a tots ens afecten. No onsentiu que's repetixi una vegada més la història d'abandonar i fer el buit rojectes que haurien sigut la nostra prosperitat.

Avui nosaltres cumplim el deure alcitant-vos a caminar i a que exigiu el ostre pervindre. Si no ho feu, insistirem fins a lograr que ho realitzeu. No perdueu temps, després vos en penedireu; i el que fora pitjor, haurien rdut la ocasió.

Informacions comentades

El rearmament de las Naciones

La notícia que ha donat la tònica a les informacions i comentaris de la present setmana ha sigut la que fa referència a la declaració del servei obligatori per part d'Almanya, quinto ha trencat, amb aquesta resolució, un dels apartats fonamentals del famós Tractat de Versalles.

Te ràd Alemanya a l'obrar això? Aquesta és la pregunta que hom es formula en constatar la diversitat d'opinions que sobre aquest afer s'han canviat entre partidaris i contraris d'aquesta determinació. Nosaltres, responnent al nostre sentir, diem que aquest decret, encor que'l considerem un nou atemptat a la pau, és justificat; i ho és, per un càlcul de fet, que, d'una any- ençà, estan entenebrint l'espai amb ne- grors de tempesta.

En el decurs dels disset anys trans- correuets des de l'acabament d'aquella terrible carniceria, d'humans que fou la Guerra Europea, s'han celebrat un sens fi de tractats i conferències encarrilades, a assegurar la base d'estabilitat, fins ara, de la pau entre les Naciones. Fins i tot ha estat duta a terme una Conferència del Desarme, en la que hi prengueren part la quasi totalitat de les naciones i de quinze s'anunciava com a panacea que portaria la consolidació de la de- sifjada pau.

El resultat de totes elles està a la viala. Tots els estats, cada dia més, han procurat rearmar-se d'una manera formidable. Els efectius militars actuals superen, en molt, als que existien abans de la Gran Guerra. La realitat ens mostra un acreixement de les propagandes nacionalistes i patriòtiques. I per a colmar la mesura, queda la recent publicació feia pel govern anglès del seu Llibre Blanc, en el que s'ordima, entre altres coses, que la seva aviació milltar dintre tres anys serà quasi bé doblada, i encor el fet de l'aprovació per part de la Cambra Francesa d'una proposició augmentant el servei obligatori a dos anys, són prou i suficient per a que un govern de la mentalitat i característica de l'alemany, considerant un subd, el que's fa amb ell, trenqui els obstacles que se li oposen (Tractat de Versalles) per a esdevenir una potència, i procedi següidament al seu rearme, igualment com fan els demés estats.

Escriveix constatar l'enorme suma de milions que's gasten per a construir

nous instruments de mort. Es moltes naciones, degut a la crisi, han tingut de reduir els presupostos en totes les rames de l'economia i del foment nacional, però en canvi han continuat destinant els mateixos milions, o més per a el que s'ha donat en nomens «defensa nacional».

Espanya no podia ésser menys que les altres naciones. I d'aquí ve la informació que fa uns dies publicaven els periòdics, d'haver-hi en projecte una flota que destinaria la «petita» quantitat de quatre cents quaranta i set milions de pesetes per a la defensa naval de les illes Balears.

Una guerra en aquestes circumstàncies i amb aquestes armaments seria cosa horripilant. Ciutats enteres es convertirien en runes i les riqueses i la civilització, que tanta afany costen, en pocs moments deixarien d'existir. I amb els gasos darrerament descoberts ningú, per molt lluny que estigué de front de batalla, podria considerar-se salvo ja que'ts avions prou be es cuidaràn de portar arreu els seus missatges plens de bacil·leris mortífers.

Amb tot i aquestes simpaties perillosos es nota una gran crisi d'inclitatives encaminades a evitar la guerra. Solsament es parla d'ella en el sentit d'armar-se per a estar en condicions de defensa i ésser quan esdevingui un fet la seva declaració. Abans es projectaven multitud de pel·lícules que exercaven la guerra com a un fratricidi que és: *Cuatro de Infanteria, Sin novedad en el frente, Cuatro hijos*, etc. etc. són exponents d'aquella tendència que predominà durant alguns anys. Avui se'n projecten d'altres que exalten l'esperit de sacrifici—de borreguisme diuen millor—dels comparses de la gran tragèdia que empagà de sang la meitat d'Europa; entre aquestes, *Handara de Inferno*, és un cant a la disciplina i al patriotisme que són les «virtuts» que ara donen la pauta en les produccions que tracten del passat català.

També la literatura antibèlica ha sofert un gran decaens. Les narracions de Remarque, Barjake i tants altres, ja no apassionen al gran públic, i quasi sembla sofriex un empatx d'aquestes obres i busca una variació llegint novels de marcaada tendència militarista.

S'imposa una labor improva, els ai- mants de la pau, per a contrarestar aquesta ona de pesimismo i conformació que amenaça destruir totes les temptatives que pugan fer-se per arri-

El 24 de gener de 1935 es va fer una reunió a l'Hotel París de Tarragona de la Junta del Pantà del Gaià amb "Forn, Huguet, Olivella, Montoliu, Plana, Dalmau, Vallvé, Boronat i Palau, sota la presidència de Ramon de Montagut". En aquesta reunió es va informar que s'havia publicat al *Butlletí Oficial* el projecte d'embassament i que ja s'havien aprovat els estatuts amb què es regirien els futurs regants. D'altra banda, en aquesta reunió es van crear unes comissions per a fer gestions a favor de l'embassament. Després de la reunió es va fer un dinar. El cronista de l'acte explicava que l'ànima d'aquest projecte era el senyor Fornt.⁷

El 14 de març de 1935 va aparèixer una nova notícia sobre el tema al *Diari de Tarragona*. En aquesta notícia s'informava que una Comissió del patronat de l'embassament del Cardenal va visitar el Comissari de la Generalitat de Catalunya. En aquesta trobada es va mostrar el neguit perquè el projecte es trobava aturat a la Confederació del Pirineu Oriental. Van aconseguir que el Comissari, Sr. Vila, truqués al delegat del govern a la Confederació, Gómez Monche, el qual va prometre una ràpida tramitació de l'expedient. Gómez va fer la feina ràpidament i l'expedient es va transmetre a Madrid.⁸

Nou dies després *El Baix Penedès* donava la notícia esperada: "*és un fet la construcció d'aquest embassament*", encara que la decisió encara no era oficial. Segons aquesta publicació el problema era que hi havia dues postures. Per un costat hi havia qui defensava que l'Estat construís sols una presa petita per a beneficiar a 5 o 6 pobles, "*els que ja disfruten de l'aigua del Gaià*". Per l'altre costat, hi havia els que defensaven un gran embassament d'11 milions de metres cúbics que faria arribar aigua fins a Calafell. Finalment, *El Baix Penedès* feia una crida: "*No perdeu el temps, després vos en penedireu; i el que fora pitjor de tot, haurien perdut l'ocasió.*"⁹

El *Diari* deia el 8 de maig del 1935 que el conseller de Sanitat de la Generalitat de Catalunya havia informat favorablement a la construcció de l'embassament. A més, afegia el cronista, que es tenia la impressió que ben aviat començarien les obres.¹⁰

La Guerra Civil va fer aplaçar qualsevol gran inversió a la zona però l'any 1943 ja es donava d'alta com a entitat la *Unión Pro Pantano del Gayá* (Estret de Cardenal). Aquesta associació tenia *por único y exclusivo objeto el resolver las dificultades que hoy día existen para que pueda llevar-se a ejecución el proyecto de presa de experiencia del Pantano del Gayá* (Estret del Cardenal), ponéndose a tal fin en relación con los organismos oficiales pertinentes (...).

7. *La Veu de Tarragona*, núm. 1407, 29-I-1935.

8. *Diari de Tarragona*, núm. 59, 14-III-1935.

9. *El Baix Penedès*, núm. 1510, 23-III-1935.

10. *Diari de Tarragona*, 08-V-1935.

0972889

ESTATUTOS

de la Asociación

«UNIÓN PRO PANTANO DEL GAYÁ (ESTRET DE CADERNAL)».

CAPÍTULO I.

Nombre, Objeto y Duración.

Artículo Primero.- Se constituye una Asociación con la denominación de «UNIÓN PRO PANTANO DEL GAYÁ (ESTRET DE CADERNAL)» con arreglo a la Ley de Asociaciones de 30 de Junio de 1887, al Decreto regulador de 25 de Enero de 1941 y a lo dispuesto en los presentes Estatutos.

Artº. 2º.- La Asociación tiene por único y exclusivo objeto el resolver las dificultades que hoy día existen para que pueda llevarse a ejecución el proyecto de presa de experiencia del Pantano del Gayá (Estret de Cadernal), poniéndose a tal fin en relación con los organismos oficiales pertinentes, en especial con la Dirección General de Obras Hidráulicas del Ministerio de Obras Públicas de que depende la aludida ejecución, practicando al efecto por medio de sus elementos directivos, ceras de aquellos organismos y Dirección, cuantas gestiones y trabajos sean necesarios para lograr el fin expresado, rogando de dicha Dirección la resolución de ejecutoriedad de la obra, inmediatamente de conseguido lo cual y antes de dar principio a todo trabajo, deberá la Entidad ser disuelta por haber cumplido su entera misión.

Artº. 3º.- En consonancia con lo dispuesto en el artículo que precede, queda expresa y absolutamente descartado del objeto social y totalmente ajeno por lo tanto a la acción de la Entidad, cuanto se refiere a la Obra o construcción en sí misma, la cual en caso de realizarse lo será por el Estado o por alguna empresa privada pero nunca por la Asociación que ya habrá sido entonces liquidada.

Artº. 4º.- La Asociación carece de todo carácter y fin lucrativos, proponiéndose solo beneficiar desinteresadamente la Comarca afectada por la Obra, asegurando la realización de la misma. En su consecuencia, todas las gestiones y trabajos expresados en el artículo segundo que efectúe la Asociación como intermediaria entre la Dirección General de Obras Hidráulicas y los elementos directamente interesados serán necesariamente gratuitos sin que pueda percibir por ello la Entidad comisión ni beneficio material de clase alguna.

Artº. 5º.- La duración de la Asociación será por todo el tiempo que tarde en conseguir su objeto según lo expresado en los artículos anteriores, inmediatamente de lo cual deberá ser disuelta según también allí se indica, sin perjuicio del derecho a disolverse antes de aquel momento mediante acuerdo de Junta Ge-

La *Unión* s'havia de dissoldre el dia que aconseguís la seva fita: veure construït el pantà. Els components de la "Comissió Organitzadora de l'Associació" eren: Pau Fornt i Brunet (Barcelona), Jaume Fornt i Brunet (Barcelona), Santiago Vallvé i Pàmies (Tàrragona), Esteban Huguet (Torredembarra), Baldomero Boronat (Altafulla), Pere Espina Vives (La Riera de Gaià), Antonio Dalmau (La Nou de Gaià), Joan Queralt (El Catllar) i Jose de Montoliu Togores (Barcelona).

I quina era la situació del projecte llavors? Doncs la mateixa entitat informava que l'ordre d'execució del pantà

está en suspenso en espera de la aceptación y cumplimiento por parte de los agriculturos interesados de determinadas condiciones de índole económica fijadas por aquella Dirección general (d'Obres Hidràuliques del Ministeri d'Obres Públiques) que no consideran aquéllos aceptables por excesivos, sobre todo después del extraordinario aumento que debe sufrir el primitivo presupuesto de la obra después de los varios años transcurridos, en virtud de las anormales circunstancias atravesadas, pues el proyecto data desde antes de nuestra guerra (...)¹¹

En un article de la *Comunitat de Regants de La Riera de Gaià* expliquen que es conserven documents de la Comunitat de l'any 1943. El 1946 la Delegació de Serveis Hidràulics dels Pirineus Orientals va presentar un nou projecte de pantà previst a l'"Estret del Cardenal", a Salomó. El 29 de juliol de 1959 el Ministeri d'Obres Públiques va declarar legalitzada la Comunitat de Regants de La Riera per a l'aprofitament de l'aigua del Gaià. El 1971 l'empresa ENATSA va començar a bellugar fils per construir la presa del Gaià a l'alçada del barranc de la Renal, al terme de El Catllar. A partir d'aquí la Comunitat de Regants va haver de lluitar fort per no perdre els drets que tenien sobre l'ús de l'aigua del riu. El Ministeri d'Obres Públiques va atorgar una part del cabal per a la refineria que ENATSA tenia a Tàrragona. Després d'una impugnació de la Comunitat, ENPETROL, successora d'ENATSA, va acabar finançant la construcció de les sèquies per als regants.¹² L'embassament es va inaugurar el 1975 deixant sec el tram final del riu, entre El Catllar i Tamarit.

11. Estatuts, núm. 1048, Fons d'Associacions, Arxiu Històric de Tàrragona.

12. *La Riera Dia a Dia*, núm. 2, segon trimestre del 1997.

FONTS CONSULTADES

Fons d'Associacions de Arxiu Històric de Tarragona, *El Baix Penedès*, *Diari de Tarragona*, *La Riera Dia a Dia*, *Tarragona Federal* i *La Veu de Tarragona*.